

1.1.1. Aikuiskoulutus / Vakka-Suomen kansalaisopisto (Tehtävä 40)

Vastuuhenkilö: kansalaisopiston rehtori Tomi Kangas

TOIMINNAN KUVAUS

Vakka-Suomen kansalaisopisto järjestää toiminta-alueensa asukkaille monipuolista vapaan sivistystyön koulutusta ja mahdollisuuksia oppimiseen ja omaehtoiseen itsensä kehittämiseen. Opiston toiminta perustuu opiskelijan omien lähtökohtien ja valintojen kunnioittamiseen ja luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle sekä elämää yleensä että työelämää varten. Vakka-opisto järjestää kaikenikäisille suunnattua tavoitteellista, monipuolista harrastepohjaista aikuisopetusta, erityisesti lapsille ja nuorille suunnattua taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista opetusta sekä avointa korkeakouluopetusta ja mahdollisesti myös täydennyskoulutusta eri henkilöstöryhmille.

Kansalaisopiston laajan toiminta-alueen eri osissa on mahdollista painottaa erilaisia oppiaineita. Koko opiston mittakaavassa painopistealueina ovat käden taidot, taideaineet sekä liikunta, terveys ja hyvinvointi, minkä lisäksi voidaan painottaa kielten, tietotekniikan ja yhteiskunnallisten aineiden koulutusta. Tärkeinä koulutustehtävinä ovat tietoyhteiskunnan vaatimien perustaitojen lisääminen sekä yleisten kansalaisyhteiskunnan valmiuksien kehittäminen. Kattavana periaatteena koko toiminnassa on paikallisuuden ja paikalliskulttuurin tukeminen sekä paikallisen kulttuuriperinnön vaaliminen kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Kaikessa opiston toiminnassa huomioidaan kestävän kehityksen periaatteet. Opisto on saanut kestävän kehityksen sertifikaatin keväällä 2016 ja se on uusittu keväällä 2019.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Seudullinen, Laitilan kaupungin ylläpitämä Vakka-Suomen kansalaisopisto on toiminut vuodesta 2007 lähtien. Kansalaisopisto tarjoaa palveluja kattavasti koko kuuden kunnan toiminta-alueen (Laitila, Pyhärinta, Uusikaupunki, Taivassalo, Kustavi ja Vehmaa) vuosittain yli sadassa eri toimipisteessä.

Vakka-Suomen kansalaisopisto tekee yhteistyötä seudun muiden oppilaitosten ja etenkin alueen muiden vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa (erityisesti Turun, Salon ja Rauman seutujen kansalaisopistojen kanssa). Edellä mainituissa yhteistyöverkostoissa voidaan toteuttaa kehittämishankkeita, joihin haetaan erillisrahoitusta.

Vapaa sivistystyö sai uuden koulutustehtävän järjestää maahanmuuttajille kieltenopetusta osana kotoutumista vuoden 2018 alusta lähtien.

Tämän johdosta opisto järjestää aiempaa enemmän kielten opetusta, joka on uuden koulutustehtävän mukaista. Koulutus on suunnattu maahanmuuttajille, jotka eivät voi opiskella kokopäiväisesti ja se tarjoaa mahdollisuuden opiskella suomea osa-aikaisesti, joustavasti ja toiminnallisesti. Koulutusta toteutetaan tehtävää varten haetulla erillisrahoituksella.

Henkilökunta

Vakka-Suomen kansalaisopiston henkilökunta muodostuu seuraavasti: 1) kokoaikainen rehtori, joka on työajastaan 60 % (3 työpäivää viikossa) Laitilan toimistossa ja 40 % (2 työpäivää viikossa) Uudenkaupungin toimistossa – lukuvuonna 2019-20 rehtorin virkaa hoidetaan vain 20 % työpanoksella, rehtorin toimiessa 80 % työpanoksella lukion rehtorin virassa; 2) kokoaikainen suunnittelija Laitilan toimistossa – lukuvuodeksi 2019-20 suunnittelija oli palkattu määräaikaiseksi koulutuspäälliköksi; 3) kokoaikainen suunnittelija Uudenkaupungin toimistossa; 4) kokoaikainen opistosihteri Laitilan toimistossa; 5) kokoaikainen opistosihteri Uudenkaupungin toimistossa; 6) kolme päätoimista opettajaa (käden taidot, kielet ja tietotekniikka), joiden työpanoksesta virkaehtosopimuksen mukaisesti n. 38 % osoitetaan oman oppiaineryhmän kurssien suunnitteluun ja muuhun kehittämistoimintaan koko opiston toimialueella – lukuvuoden 2019-20 ja syksyn 2020 ajaksi on määräaikaisesti palkattu lisäksi neljäs päätoiminen opettaja liikuntaan 7) valvoja Uudenkaupungin Pohitullin koulun toimipisteessä 8) tuntipalkkainen iltavalvoja Laitilan keskustan alueella sekä 9) Pyhärannassa, Taivassalossa, Kustavissa ja Vehmaalla osa-aikaiset osastonjohtajat. Edellä luetellun vakinaisen henkilöstön lisäksi Vakka-opistossa työskentelee lukuvuosittain yhteensä jopa yli 200 sivutoimista tuntiopettajaa ja luennoitsijaa.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Vakka-Suomen kansalaisopiston sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta. Vakka-opisto noudattaa Laitilan kaupungin hallintosääntöä. Lisäksi noudatetaan toimialaa koskevaa lainsäädäntöä sekä muita kansalaisopistoa ja sen ylläpitoa koskevia sopimuksia.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Vakka-opiston johtokunnalle toteuma on tiedotettu ja tiedotetaan jokaisessa johtokunnan kokouksessa ja sivistysvaliokunnalle kolme kertaa vuodessa.

Opiston kurssimaksut laskutetaan opiston toimistojen kautta osana Laitilan kaupungin myyntireskontraa, saatavien perinnässä noudatetaan kaupunginhallituksen antamia määräyksiä sekä laskutus- ja perintäohjeita.

Kansalaisopiston rehtori suorittaa säännöllisesti esimiehelle kuuluvaa sisäistä valvontaa (esim. palkkatietojen tarkastukset, laskutusten tarkastus, henkilökunnan koulutuspäivien osallistumisen seuranta ym.).

Sivistystoimen työyksiköjä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty talvesta 2014 lähtien, nykyään tiedot merkitään Targetor-ohjelmaan. Vakka-opisto on ollut tiiviinä osana sivistystoimen yleistä arviointia, havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Laitilan kaupungin sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisön työhyvinvointiin kiinnitetään kansalaisopistossa erityistä huomiota.

Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus on keskeistä viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja monipuolisesta tiedotuksesta huolehditaan myös sosiaalisen median kanavissa.

Vakka-Suomen kansalaisopiston rehtorin tekemistä viranhaltijapäätöksistä (ratkaisuvalta määritelty kaupungin hallintosäännössä) pidetään päätöspöytäkirjaa ja tarvittaessa annetaan tarkempi yksilöinti opiston johtokunnan kokouksissa. Vakka-opiston toimialueen sivistystoimesta vastaavat viranhaltijat saavat 3-4 kertaa vuodessa ns. alueellisissa opistokokouksissa selvityksen kansalaisopistoa koskevista asioista. Vakka-opiston johtokunnan pöytäkirjat toimitetaan edelleen Laitilan kaupunginhallitukselle ja osakaskuntien kaupungin-/kunnanhallituksille tiedoksi.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITYMISEEN/ALITTUMISEEN

Vakka-Suomen kansalaisopistossa v. 2020 tuloja saatiin yhteensä 44 581 euroa budjetoitua vähemmän, mikä selittyy käytännössä kokonaan kurssimaksutulojen pienentyneellä osuudella (kurssimaksutuloja saatiin yhteensä 199 901 eur eli 46 299 eur budjetoitua vähemmän). Taustalla oli yksiselitteisesti maaliskuussa alkaneen koronapandemian vaikutus. Erilaisia valtionavustuksia (opintotuet, hankeavustukset) saatiin yhteensä 26 448 euroa eli noin 3 848 euroa ennakoitua enemmän, mutta koronapandemian takia kehittämishankkeiden toteuttaminen vaikeutui huomattavasti ja jo myönnettyjä hanketuloja siirrettiin käytettäväksi seuraavana vuonna. Tulojen toteutumisprosentti oli 92,9 %, tulojen kokonaismäärän ollessa 586 929,03 euroa.

Opiston menot yhteensä (sisältäen kustannuslaskennalliset erät eli KL-menot) alituiivat 40 821 euroa eli menojen toteutumisprosentti oli 97,1 %, loppusumman ollessa 1 355 382,19 euroa. Vakka-opiston taloudessa pitää ottaa huomioon myös kustannuslaskennalliset erät (KL-menot eli palkkahallinnon kustannukset ja osa sisäisestä siivouksesta), jotta nämä voidaan ottaa huomioon eri osakaskuntien maksuosuuksia määriteltäessä.

Tehtävä ylittyi talousarvion neton osalta yhteensä 3 760,16 euroa. Suurimpana syynä tähän oli jo edellä mainittu koronapandemia, joka vähensi huomattavasti kurssimaksutuloja. Menoja ei kyetty vähentämään samassa suhteessa, koska sekä päätoimisen henkilökunnan että tuntiopettajien palkkakustannuksia jouduttiin suurelta osin maksamaan toteutumattomasta opetuksesta huolimatta.

Näin ollen lopulliseksi netoksi jäi 100,5 %, eli neton ylitystä mainitut n. 3760 euroa. Toteutuneiden opetustuntien määrä jäi koronapandemian takia n. 14 790:een, mikä on n. 2200-2500 tuntia vähemmän kuin viime vuosina yleisesti on toteutunut.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Vakka-opiston rahoitusohjelman ja tulorahoituksen tason turvaaminen	Ylläpitäjä Laitilan ja muiden osakaskuntien maksuosuuk-sien tason varmistaminen sekä riittävän ulkopuolisen rahoituksen hakeminen	Ylläpitäjän ja osakaskuntien maksuosuuk-sien säilyttämi-nen vähintään nykytasolla sekä riittävän ulkopuolisen rahoituksen haku	Osakaskuntien maksuosuuk-sista neuvoteltiin vuoden ai-kana ja ne pysyivät yleisesti vähintään ennallaan v. 2021 talousarvioon. Ulkopuolista rahoitusta saatiin OPH:lta 17 000 eur opintoseteleihin ja 52 700 eur maahanmuut-tajakoulutukseen. Erasmus+-hankkeeseen saatiin kesä-kuussa tieto 38 765 euron tuesta, mutta koronapande-mian takia sen käyttö siirtyi tuleville vuosille.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Opiston kurssitarjonnan laajuuden varmistaminen ja mahdollisimman kattava toteutus koko toimialueella	Opiston kurssitoiminnan laajuus ja kattava toteuttami-nen. Rahoituksen varmistami-sen kautta kurssitarjontaa kyetään toteuttamaan mah-dollisimman laajana ja katta-vasti lähipalveluperiaatteella koko toimialueella	Vakiinnutetaan vuosittain toteutuneiden opetustun-tien määrä n. 17 000 opetus-tuntiin ja n. 820 kurssiin. Tavoitteena on järjestää ope-tusta vuosittain n. 100 toimi-paikassa	Kalenterivuoden aikana toteutui 14 786 opetustuntia (86,98 % tavoitteesta) ja 793 kurssia (96,71 % tavoitteesta). Opetusta järjestettiin 95 toimipaikassa (95 % tavoitteesta). Koronatilanne on vähentänyt opetustuntien (ja kurs-sien) toteutumista arviolta 2200-2500 tuntia normaaliin vuoteen verrattuna.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
---------	------------	------------------------	-----------

Kansalaisopiston kehittäminen ja laatutoiminnan jatkaminen	Osallistutaan erilaisiin, usein erillisrahoitteisiin kehittämishankkeisiin ja haetaan niiden edellyttämää rahoitusta joko itse tai osana erilaisia yhteistyöverkostoja	Osallistutaan vuosittain 1-3 kehittämishankkeeseen	Kalenterivuoden aikana on oltu mukana kahdessa eri kehittämishankkeessa, joista toista opisto on itse hallinnoinut. Lisäksi koulutusten järjestämiseen on saatu valtionavustusta kolmeen eri kokonaisuuteen.
Maahanmuuttajien kieli- ja yhteiskuntataitojen lisääminen	Jatketaan ja kehitetään suomen kieltä maahanmuuttajille ja maahanmuuttaja-kotiäideille suunnattuja koulutuksia	Varmistetaan koulutuksen rahoitus hakemalla erilaisia valtionavustuksia ja tukia; kehitetään omien koulutusten sisältöjä ja tehdään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa; mittarina koulutuksen tuntimäärä vuodessa	OPH:lta saatiin keväällä päätös 52 700 euron tuesta maahanmuuttajakoulutukseen (opintotietokoulutusta maahanmuuttajaväestölle). Hanke on käynnistetty, mutta korona on hidastanut sen liikkeellelähtöä. Jo aiemmin aloitettu UMAKO Ytoa -hanke on jatkunut koko kalenterivuoden. Koulutusta on järjestetty yhteensä 631 tuntia (korona-tilanne aiheutti arviolta n. 150 tunnin peruuntumisen suunniteltuun nähden).

	TP2018	TA2020	TP2020
Toteutuneiden opetustuntien määrä, Laitila	7 593	7 500	6 304
Toteutuneiden opetustuntien määrä, koko opisto	17 013	17 000	14 786
Opiskelijoiden osuus kuntalaisista (%), Laitila	20,28 %	20,3 %	18,19 %
Opiskelijoiden osuus kuntalaisista (%), koko opisto	15,49 %	15,5 %	15,33 %
Nettomenot / opetustunti, Laitila	21,53	21,50	31,21
Nettomenot / opetustunti, koko opisto	30,73	30,50	37,02